

פרשת לך לך תשפ"ב

מי שבטי התורה

מסרים ורעיונות בפרשת השבוע

בס"ד

שרה אמנו

א. "שרה חיה בשלימות את שנות חייה שקצבו לה"

כתוב בתחילת הפרשה (כג, א) "ויהיו חיי שרה" וגו' וכתב האור החיים הקדוש: פירוש, שהשלימה שנות חייה שקצבו לה. אלא שהבשורה על עקידת יצחק היתה הסיבה שמחמתה מתה, ע"כ.

כלומר, האוה"ח מסביר את מה שמובא במדרשי חז"ל (מדרש תנחומא פ' וירא כ"ג, ופרקי דר"א ל"ב, ועוד) ששרה מתה כיון ששמעה באופן פתאומי מהמלאך המסית על עקידת יצחק, והצער הפתאומי גרם למותה. שאין הכוונה ששרה נפטרה קודם השלמת הימים שנקצבו לחייה, אלא היא השלימה את כל ימיה ושנותיה, ורק במקום שתמות באותו היום למשל ע"י דום לב בעת שנתה, סובב הקב"ה שזה יקרה ע"י הבשורה של עקידת יצחק.

אלא שלכאורה קשה על דבריו מהמדרש רבה (בראשית מה, ה) שם כתוב, שבגלל שאמרה לאברהם (טז, ה) "ישפוט ה' ביני ובינך" כלומר, שמסרה דינה לשמים שידונו ביניהם, לפיכך לא זכתה לאריכות שנים כמו אברהם, ונפטרה שלושים ושמונה שנים לפניו. א"כ מוכח, ששרה לא השלימה שנותיה ונפטרה לפני הזמן? אמנם התירוץ על זה הוא, שודאי צודקים דברי האוה"ח ששרה אכן השלימה את ימיה, אלא שמחמת גדולתה המיוחדת וכפי שיבואר בס"ד להלן בהרחבה, רצה הקב"ה להוסיף לה לפנים משורת הדין שנים נוספות שתחיה בהם עם אברהם, וזה לא יצא לפועל בגלל שביקשה להישפט בשמים במידת הדין כשאמרה: "ישפוט ה' ביני ובינך" ולא פנתה לבית דינו של שם, וע"פ מידת הדין אי אפשר להוסיף לאדם שנים מעבר למה שנקצבו לו בשעת לידתו.

ב. שרה אמנו לא חטאה כלל כל ימי חייה

כתוב במד"ר בתחילת פ' חיי שרה (נח, א) על הפסוק בתהילים (לז, יח) "יודע ה' ימי תמימים - ונחלתם לעולם תהיה" כשם שהם תמימים - כך שנותיהם תמימים. ע"כ. כלומר, הפסוק נדרש שם על שרה אמנו שהיתה בת ק-כתב כ לחטא, וכפי' רש"י שם, מה בת כ לא חטאה, שהרי אינה בת עונשין, אף בת ק בלא חטא. דבר אחר - זו שרה שתמימה במעשיה כמו עגל תמים כלומר, מושלם בלי כל מום ע"כ.

נמצאנו למדים מחז"ל, ששרה אמנו בכל ימי חייה לא חטאה כלל, ונפטרה בשלימות גמורה כמו עגל תמים שמוקרב לקרבן, שהוא שלם בלי שום פגם וחסרון. ולפי"ז הביאור בהנהגתה עם הגר (טז, ה) הוא - שודאי שנהגה שרה באופן המותר לה ע"פ הלכה כמבואר ברמב"ם (פ"ב מרוצח הל' יב - יד) שמותר לאדם גם לכתחילה להכות את עבדו הכנעני במקל וברצועה וע"ש. והוסיף על כך הרמב"ם בסוף הל' עבדים (פ"ט, ח) שמותר לעבוד עמו גם בעבודת פוך וע"ש. ולכן אמר המלאך להגר לאחר שברחה משרה "שובי אל [שרה] גבירתך - והתעני תחת ידיה" כלומר, ע"פ ההלכה שרה עינתה אותך כדין, ולכן אין לך שום היתר לברוח מהשעבוד שלך אליה. ויעויין בדברי הרמב"ן

שם (טז, ו), ולפי"ז כוונתו לומר שע"פ מידת חסידות היתה צריכה שרה הצדיקה להתנהג עם הגר לפנים משורת הדין. אלא ששרה הבינה, שביחס להגר שהיתה כפויית טובה, והוציאה עליה דיבה רעה ושם רע לפני הנשים כמבואר ברש"י שם (טז, ד) - אסור להתנהג עמה לפנים משורת הדין. עכ"פ למסקנה, כתוב בחז"ל ששרה לא חטאה כלל כל ימי חייה.

ג. למה הוצרך אברהם לקבור את חוה בשנית?

ונביא לכך ראייה נוספת מדברי הזוהר הקדוש פ' חיי שרה (דף קכח): שהקשה שתי קושיות על מה שכתוב בפ' חיי שרה (כג, ט) "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו". א - מהי כוונת התורה במילים "אחרי כן", אחרי מה? ב - מה נלמד מהכתוב: "את - שרה אשתו", הרי המילה - את, באה תמיד לרבות, ומה התרבה כאן? ותירוץ על כך רשב"י, שבשעה שנכנס אברהם למערת המכפלת לקבור את שרה, קמו מקברם אדם וחוה ולא הסכימו שיקברו שם את שרה, מאחר וטענו, שעד עכשיו היתה להם בושה גדולה לפני הקב"ה בגלל חטאם שאכלו מעץ הדעת, וכעת מחמת שרה תיגרם להם בושה נוספת. כי שרה היתה שלמה במעשיה ולא חטאה כלל בכל ימי חייה, והגיעה לשלימות הגמורה. ולולא חטאם ועונש המיתה שבא לעולם בגללם - שרה לא היתה מתה. לפיכך הם לא מוכנים לסבול את הבושה הגדולה משרה אם תקבר לידם. והשיב להם אברהם, שהוא יתפלל עבורם לפני הקב"ה שלא יגרם להם בושה מחמת שרה. ואכן אדם הראשון התפייס וחזר מעצמו לקברו, אבל חוה לא הסכימה להתפייס בגלל בושתה הגדולה משרה, עד שפייס אותה אברהם, שבזכות ששרה תקבר שם - גם לה יהיה טוב, וזה יעזור לתיקון חטאה. ולכן כתוב: ואחרי כן, קבר אברהם - את - שרה אשתו, כלומר, אחרי המשא ומתן שהיה לאברהם עם אדם וחוה, הוא קבר תחילה את חוה דהיינו - החזירה לקברה, ואח"כ קבר את שרה אשתו, ע"כ.

ד. נשמת חוה באה לעולם בגופן של שרה ורבקה, ותוקנה על ידן.

לאור האמור יובנו יותר דברי הספר מגלה עמוקות בפרשתנו שכתב - שחוה התגלגלה בשרה אמנו, והיא בשלימות מעשיה אכן תיקנה חלק גדול מחטאי חוה, ואת שאר חטאי חוה - תיקנה רבקה אמנו שהיתה משורש נשמת שרה, וכפי שיתבאר בס"ד להלן.

ה. מעת ירידת אברהם ושרה למצרים, נעשה אברהם טפל ביחס לגדלותה של שרה

כתוב בפרשה (יב, ג) שאברהם אמר לשרה כשירדו למצרים "אמרי נא אחותי את, למען יטב לי - בעבורך, וחיייתה נפשי - בגללך. ובמד"ר שם (מ, ד) אמר רב פנחס בשם ר' אבון, אברהם היה בתחילה עיקר כלפי שרה, אלא מכיון שעשה את עצמו טפל לשרה, לפיכך מכאן ואילך עד סוף ימיהם - נעשה אברהם טפל לשרה. ולכן כתוב בהמשך (פסוק טז) "ולאברהם היטיב - בעבורה" ע"כ. כלומר, לא רק בנבואה היה אברהם טפל לשרה, אלא גם בדברים נוספים. ולכן אמר הקב"ה לאברהם בפ' וירא (כא, יב) "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה" כלומר, לא רק בנידון ישמעאל, אלא בכל דבר. וכן כתוב במד"ר (מז, ג) א"ר אחא: בעלה [פ' אברהם] התעטר בה, והיא לא התעטרה

בבעלה. ורבנן אומרים, בכל מקום האיש גוזר, אבל כאן כתוב (כא, יב) "כל אשר תאמר אליך שרה - שמע בקולה".

כלומר, גם הקב"ה הורה לאברהם, שמכאן ואילך שרה גדולה ממך ואתה טפל לה, ולכן עליך לשמוע לה לכל מה שתאמר אליך בכל דבר וענין.

והנה למרות שאין לנו שום מושג, ואפילו הקלוש ביותר בגדלותם של האבות והאמהות הקדושים, אבל לימדו אותנו חז"ל, שהקב"ה אמר לאברהם ששרה הגיעה לגדלות מופלגת כל כך של דרגת אדם וחיה לפני החטא. ולכן שכלה, הבנתה, וכח הנבואה שלה לראות כל מה שיקרה עד סוף ימי העולם הוא באופן המושלם ביותר. ולכן כל מה שתאמר אליך - כך היא גם החכמה האלוקית שבה אני מנהיג את העולם, וזהו רצוני שכך תעשה.

ו. לא דיבר הקב"ה עם אשה - אלא עם שרה בלבד

כתוב בירושלמי סוטה (פ"ג, א) ובמד"ר (בראשית כ, 1) אמר רבי יוחנן בשם ר' אלעזר בן רשב"י, לא מצאנו שדיבר הקב"ה עם אשה - אלא עם שרה בלבד. וכל הדיבורים האחרים שכתוב בתנ"ך, כמו הדיבור עם חוה או עם שאר הנביאות נעשו ע"י מלאך בלבד. כלומר, שרה אמנו היתה היחידה מכל נשות ישראל שזכתה שהקב"ה עצמו ידבר עמה כמבואר בפסוק בפ' וירא (יח, טו).

ולפי"ז מובן מה שכתוב בזוהר הקדוש פ' חיי שרה (דף קכה). שמיתת שרה אמנו לא היתה ע"י מלאך המוות אלא ע"י השכינה הקדושה. ודבר זה רמזו במילים "ותמת שרה - בקרית ארבע" שהמילים "קרית ארבע" רומזים לשכינה הקדושה. וע"ש בזוהר שמיתתה היתה בדרגת גילוי שכינה גבוהה יותר ממיתתו של אברהם אבינו.

ז. אהלה של שרה - התקדש כקדושת המשכן

לאור האמור נבין מעט מה שכתב רש"י בפ' חיי שרה (כד, טו) ומקורו מהמדרש רבה שם (ס, טו) שכל זמן ששרה היתה בחיים - היה ענן קשור על האהל. כלומר, ענן הכוונה - השכינה הקדושה. כמו שראו אברהם ויצחק על הר המוריה בעת העקידה כמבואר בפרקי דר"א (לא), ובמד"ר (נו, א) וע"ש ברש"י. דהיינו, השכינה הקדושה לא זזה מהאהל של שרה כל ימיה, וממילא גם שרה היתה דבוקה בשכינה ללא הפסקה בכל רגע משנות חייה.

וכך גם דייק בזוהר הקדוש פ' חיי שרה (דף קלג). ממה שכתוב (כד, טו) "ויביאה יצחק [פ"י את רבקה] - האהלה - שרה אמר" ולמה לא כתוב לאהלה שרה אמר בלי האות ה? אלא שהאות ה רומזת לשכינה הקדושה כמו האות ה האחרונה שבשם הויה הקדוש. והתורה רומזת לנו שאהל שרה - היה משכן תמידי לשכינה, ולכן שכן עליו הענן, כשם שהיה ענן ה' על המשכן בקביעות. והוסיף על כך בספר ישמח משה, שלכן גם הנר דלק באהל שרה מערב שבת לע"ש ולא כבה כנאמר שם ברש"י, כי גם במשכן הנר המערבי היה דולק כל הזמן ולא כבה.

ח. למה לא חשש אברהם שהמצרים יפגעו בשרה, ולחיינו הוא חשש?

ונוסיף לכך את דברי הזוהר הקדוש בפרשתנו (פא:): ביחס לדברי אברהם לשרה בירידתם למצרים "הנה נא ידעתי" וז"ל: לפי שראה אברהם שהשכינה שורה על שרה כל הזמן גם ביציאתה מביתה והליכתה למצרים, לכן היה אברהם בטוח שלא יאונה לשרה כל רע, כי היא היתה שמורה ע"י השכינה כל הזמן. אבל עליו - לא שרתה השכינה [עכ"פ לא באופן תמידי] ולכן פחד על חייו, ומסיבה זו אמר

לה - להגיד שהיא אחותו כדי שלא יהרגו אותו, ע"כ. ועל פי דברי הזוהר, נבין יותר למה מעת ירידתם למצרים נעשה אברהם טפל לשרה, מאחר ואברהם ראה שהשכינה שורה על שרה לא רק בביתה אלא כל הזמן, ובכל מקום שהיא נמצאת, בעוד שלגבי אין המצב כך. לכן הבין אברהם, שמעתה הוא טפל לשרה לדרגתה הרוחנית, והקב"ה הסכים עמו. ולפיכך הורה לאברהם, שכל מה שתאמר לך שרה בכל דבר וענין תשמע לה, כי דיבורה - זהו רצון הקב"ה, מאחר ושרה הגיעה למציאות שכל מהותה ושכלה דבוק בשכינה, וכן הפוך, שהשכינה דבוקה בה, ולכן היא לא יכולה לומר דבר שאינו רצון ה'.

ט. למה שרה עשתה לעצמה בגדי כהונה?

כתוב במדרש תנחומא פ' חיי שרה (ד) שאברהם הספיד את שרה לפי פסוקי המזמור "אשת חיל" שבמשלי (פ' לא). ועל הפסוק "מרבדים - עשתה לה" אמר - אלו בגדי כהונה שעשתה עבורה. וכלשון הפסוק - עשתה לה כלומר - עבורה ולא עבור אברהם. ולכאורה צריך להבין, למה שרה עשתה אותם, הרי אין עבודת כהונה בנשים שנאמר "אמור אל הכהנים בני אהרן" - ולא בנות אהרן?

אמנם כמדומה שהביאור לכך לאור מה שהתבאר לעיל הוא, מכיון שהשכינה הקדושה שרתה באופן קבוע הן על שרה והן על האהל שלה וכדברי הזוהר הקדוש, ורש"י בפ' חיי שרה (כד, טו), נמצא שחל על אהל שרה - קדושת המשכן, שרק מי שהוא כהן יוכל להיכנס לשם. לפיכך אע"פ שודאי שלא היתה שרה כהן בפועל, ולא הקריבה שום קרבן, כי נשים אינן כשרות לעבודת כהונה, אולם היא הגיעה בקדושתה העצמית לדרגת כהונה, ואוהלה התקדש בקדושת המשכן, ושרתה עליו השכינה בקביעות. ולכן עשתה לעצמה בגדי כהונה, כי רק עם לבוש כזה מותר להיות בשטח המשכן, אפילו לכהן שאינו מקריב קרבן. ולפיכך אסור היה לאף אחד שלא הגיע לקדושה כזאת להיכנס לאהל שרה, כשם שהיה אסור לאדם זר שאינו כהן להיכנס למשכן או לביהמ"ק, אפילו אם היה מגיע לידיעת התורה, הבנתה, ויראת שמים כמו אהרן הכהן.

ואולי כדי שלא יהיה חשש של איסור "לא ילבש" יתכן שתפרה אותם באופן שלא יהיה ניכר כנגד של איש בלבד, וצ"ע בפרט הזה. עכ"פ במדרש כתוב, שאברהם העיד שתפרה לעצמה בגדי כהונה.

י. למה לא נכנסו המלאך ואברהם לאהל שרה?

לאור האמור מובן בס"ד מה שכתוב בתחילת פ' וירא (ח, י) "ושרה שומעת פתח האהל - והוא אחריו" ופ"י רש"י - הפתח היה אחר המלאך ע"כ. כלומר, אפילו המלאך שבא לבשר לשרה על הולדת הבן, היה נחשב כאדם זר. ולכן היה אסור לו להיכנס לאהל שרה כיון שהשכינה היתה שם. והסיבה שלא נכנס לאוהלה, איננה רק בגלל חשש של יחוד, מאחר ולטעם הזה היה יכול להיכנס יחד עם אברהם או להשאיר את פתח האהל פתוח לרוחה וכו', אלא ע"כ הסיבה לכך היא, כי אסור היה גם למלאך להיכנס למשכן ה' ללא רשות מהקב"ה.

וניתן גם להביא ראיה לכך מדברי הזוהר הקדוש בפ' וירא (דף קג). שכתב שם: שכוונת הפסוק "והוא אחריו" - זה כלפי אברהם אבינו שישב מאחורי השכינה, שלא כמו שרה ששמעה את קול השכינה שדיברה אליה ע"כ. כלומר, אפילו אברהם אבינו לא יכל להיכנס סתם לאהל שרה, בגלל שהשכינה שרתה שם והיה למקום הזה קדושת משכן ה', ולכן ישב מחוץ לפתח האהל. ולפי"ז אם מבעלה הקדוש של שרה נמנע מלהיכנס לאהל שרה, ואפילו לצורך בשורה משמחת,

כ"ש שהמלאך שהיה קטן מהם, ולא קיבל רשות מפורשת מהקב"ה לכך, ודאי שלא יוכל להיכנס לאהל שרה.

ולפי"ז נבין בס"ד למה לא האמינה שרה לבשורת הבן ששמעה מהמלאך. מאחר ובירושלמי סוטה (פ"ג, א) כתוב כאמור לעיל, ששרה קיבלה את נבואתה מהקב"ה ולא ממלאך, נמצא שדרגתה היתה גבוהה ממנו, ומאחר והקב"ה לא אמר לה בנבואה את הבשורה הזאת - לכן לא האמינה לו. ונוסיף לכך את דברי הספורנו שם (יח, ב) שפירש, ששרה ידעה ששינוי הטבע כמו להשיב את גופה לימי הבחורות לאחר שכבר הזקינה, אין נביא או מלאך יכולים לעשות זאת, ורק הקב"ה יכול לשנות את הטבע. לפיכך אם הקב"ה רוצה לשנות לה את הטבע, שיאמר לה זאת ישירות, ומאחר ולא נאמר לה נבואה כזאת, דברי המלאך לא היו חשובים בעיניה מאומה.

יא. מהיכן קיבלו אברהם ושרה את האות ה שהתווסף לשם, ולצורך מה?

והנה לאור מה שלמדנו מדברי חז"ל עד כה על גדולתה של שרה אמנו, ננסה בס"ד להבין דברים נוספים שכתובים בחז"ל. כתוב במד"ר (מז, א) וז"ל: אמר רב יהושע בן קרח, האות יו"ד שנטל הקב"ה משרי נחלקה לשתים, חציו - לשרה, וחציו - לאברהם, כלומר, האות יו"ד מספרה - עשר, חילקה הקב"ה לשתים אותיות - ה, משום שמספר כל אחת מהן - חמש. והורה ה' לאברהם (יז, טו) שמעתה אשתו תיקרא - שרה במקום שרי, והוא ייקרא - אברהם עם תוספת האות - ה לשמו. וביאורם של הדברים הינו, שכדי שיהיה יכולת לאברהם לשנות את המזל עמו נולד, ויוכל להוליד בן, הוא זקוק לקבל משרה חלק מאותיות שמה. שכידוע השם הוא מהות האדם, ולכן האות ה שהיתה עד כה מחצית מהאות יו"ד מהשם שרי, ושהתקדשה בקדושתה הגדולה של שרה, רק עם הכח הזה כשיתווסף מעתה לאברהם, בעזרתו ישנתה מזלו ויוכל להוליד בן. ודבר זה כלול גם בדברי הקב"ה לאברהם בפסוק (יז, טו) "וגם נתתי לך - בן". כלומר, הבן שיוולד - זה ממנה ממש, כי רק בגלל שיתווסף לך חלק משמה הקדוש, תוכל ללדת בן. ולכן כתוב בילקוט שמעוני (רמז ע"ג), וברש"י (טו, ה) אברם - אינו מוליד בן, אברהם - מוליד בן ע"כ.

יב. מהיכן לקח משה רבינו את האות יו"ד שהוסיף ליהושע, ולצורך מה עשה זאת?

והנה ממשך שם המדרש וז"ל: אמר רבי שמעון בן יוחאי, יו"ד שנטל הקב"ה משרי היה טס לפני כסאו של הקב"ה ואמר לפניו, רבונו של עולם, בשביל שאני קטנה שבאותיות הוצאת אותי משרה הצדקת? אמר לה הקב"ה: לשעבר היית משמה של נקבה ובסופן של אותיות, עכשיו אני נותנך בשמו של זכר, ובראשן של אותיות שנאמר (במדבר יג, יז) "ויקרא משה להושע בן נון - יהושע". ע"כ. וננסה להבין יותר לעומק את דברי רשב"י.

כתוב בגמ' סוטה (לד:), וברש"י במדבר (יג, טז) שמשו רבינו ידע מנבואת אלדד ומידד כפי שכתוב שם ברש"י (במדבר יא, כח) שהתנבאו, שמשו מת ויהושע מכניס את בני ישראל לארץ כלומר, שיהושע יהיה המנהיג שירש אותו. ומאחר וראה משה ברוח קודשו שהמרגלים יוציאו דיבה רעה על ארץ ישראל, לפיכך ביקש רחמים והתפלל לקב"ה, שיושיע את יהושע ויתן לו כח לעמוד מול כל המרגלים הרעים, כמבואר בגמ' שם, וברש"י במדבר (יג, טז). וידע משה שמול עוצמה כזאת של עשרת המרגלים שיסיתו את יהושע, תפילתו לבד לא תעזור, ולכן כתוספת לתפילתו, הוא היה זקוק לקחת

את האות יו"ד שהיתה בשמה הקדוש של שרה שנקראת בעבר - שרי, והתקדשה בקדושה כל כך גדולה, ולהוסיפה לשמו של יהושע, שרק אם יוסיף אותה לשמו ועוד בתחילת שמו, כדי שבאופן הזה יכלול שמו גם את רוב האותיות של שם הוי"ה הקדוש, אז ביחד עם כוחה של שרה שהתבאר לעיל שיכול לשנות את הטבע והמזל, כמו שהיה אצל אברהם, באופן הזה יינתן ליהושע עוצמה גדולה במיוחד, שעמה יוכל לעמוד מול דברי הדיבה והשקר של המרגלים. ובדברים אלו ניחם הקב"ה את האות יו"ד.

יג. למה לא הוסיף משה לכלב בן יפונה את השינוי שמו, ומה עשה כלב במקום זה?

ולפי"ז מבואר למה משה רבינו לא התפלל על כלב בן יפונה, שלא יפתו אותו המרגלים. כי כאמור, תפילת משה לבדה לא יכלה לעזור מול עוצמתם של עשרת המרגלים, ואות נוספת מיותרת משמה של שרה - לא היה למשה. ולהוסיף סתם אות מקרית לשמו, במקרה דנן - אין בכך שום תועלת, כי צריך את עוצמת קדושת שרה, שגלומה באות שבשמה כדי לנצח את הסתת עשרת המרגלים, ולכן לא התפלל עבורו משה, כי ידע שתפילתו לבדה לא תוכל לעזור לו.

אמנם מאחר וכלב בן יפונה הבין היטב את הסכנה שלפניו ואת שיקולי משה, לכן אמר רבא בגמ' שם בסוטה (לד:) שהלך כלב מעצמו רק למערת המכפלה שבחברון ולא להר המוריה, למרות שבו היתה עקידת יצחק, והשתטח על קברי האבות והאמהות שקבורים שם, והתפלל להקב"ה, וביקש גם מהם שיבקשו עליו רחמים מהקב"ה שינצל מעצת המרגלים. מאחר והבין משה, שרק עם תפילות האבות וזכויותיהם הרבות, ושכלל זה כלול גם זכותה של שרה אמנו שקבורה שם, הכל ביחד יכול לעזור לו להינצל מעצת עשרת המרגלים. ואכן כך קרה בפועל, ובזכות תפילת האבות והאימהות עבורו ניצל גם כלב מדיבת המרגלים.

יד. כוחה של שרה הועיל לדורות

והנה ממשך שם המד"ר (מז, א) בדברי הפיוס של הקב"ה לאות יו"ד וז"ל: אמר רב מנא, לשעבר היית שרי לעצמך, ועכשיו ששמך השתנה, תהי - שרה לכל באי העולם, ע"כ. כלומר, רב מנא לימד אותנו, שאע"פ ששרה גיירה נשים רבות גם כשמה היה שרי, ולצורך זה היא לא היתה זקוקה לשינוי השם שרה, אלא שמעתה ואילך כוחה של שרה יעמוד לכלל ישראל לעולם, ובכל הדורות, וכפי שנוכיח מעט להלן מדברי חז"ל.

כתוב במד"ר בראשית פ' חיי שרה (נח, ג) רבי עקיבא היה יושב ודורש, והציבור התנמנם, וביקש לעוררם ואמר: מה ראתה אסתר המלכה שתמלוך על מאה עשרים ושבע מדינות? אלא שתבוא אסתר שהיתה בת בתה של שרה שחייתה מאה ועשרים ושבע שנה, ותמלוך על מאה עשרים ושבע מדינות ע"כ. ולכאורה, מה הקשר והדמיון בין הדברים? אלא שחידש רבי עקיבא, שבזכות ששרה אמנו השלימה באופן המעולה ביותר כל יום משנות חייה, לפיכך לקח הקב"ה את הזכויות הרבות שישנן בשנים אלו, והשתמש בהן לצורך ישועה והצלה של כלל ישראל. והוא נתן זכויות אלו לאסתר המלכה שהיתה נביאה וצדיקה גדולה, כדי שתהנה מעמלה של שרה, ותזכה למלוך על מאה ועשרים ושבע מדינות, ותשתמש עם זכויותיה של שרה להצלת כלל ישראל מגזרותיו של המן הרשע. ובזכות הישועה הזאת הסכימו כלל ישראל שבאותו הדור לקבל את התורה שבע"פ מאהבה. וכמו כן מחמת מלכות אסתר עם אחשוורוש, נולד מהם דריוש השני, שנתן רשות לבנות את בית המקדש השני.

כמו כן מבואר בחז"ל שכשנלקחה שרה לפרעה מלך מצרים, אמרה שרה למלאך שהתגלה אליה - עשר פעמים להכות בחזקה את פרעה בכל פעם שניסה להתקרב אליה. ובזכות הפעולה הזאת שעשתה שרה במצרים נגד פרעה מלך מצרים, ניצלו בני ישראל מהמצרים בגלות מצרים, כאשר ניתן לפרעה שמלך באותה שעה במצרים ולכל עמו, עשר מכות עד שהסכים לשלוח את בני ישראל ממצרים. כמו כן עמידתה בגבורה בנסיון העריות, נתן את הכח לכל נשות ישראל במצרים שלא להטמא.

טו. הקשר הנצחי בין נשמות שרה ויצחק בנה, והפירוד ביניהם בעת העקידה

כתוב בפרקי דרבי אליעזר (פ' לא) רבי יהודה אומר: כיון שהגיע בשעת עקידת יצחק חרבו של אברהם על צוארו של יצחק ואמר לאברהם - "אל תשלח ידך אל הנער", חזרה הנפש לגופו של יצחק... ובאותה שעה פתח יצחק ואמר: "ברוך אתה ה' מחיה המתים" ע"כ.

וכתב בספר מגלה עמוקות בתחילת פ' חיי שרה, שנשמת שרה ויצחק היו קשורות ודבוקות אחת בשניה בשורשן בקשר שלא ניתן להפרדה. וכלשון הפסוק בפ' וירא (יח, ט) "והנה בן - לשרה אשתך". לפיכך בעת העקידה כשפרחה נשמתו של יצחק - באותה שעה ממש פרחה עמה מגוף שרה גם נשמתה, מכיון שנשמות שניהם היו קשורות אחת בשניה. אלא שליצחק החזיר הקב"ה נשמתו עם נפש חדשה והחיה אותו, ולכן יצחק ברך - מחיה המתים. אולם לשרה לא הוחזרה נפשה ונשמתה, ולכן היא נשארה מתה.

טז. מה התחדש בעקידה, שמסיבתה יוכל יצחק להוליד ילדים?

לאור האמור מבוארים בס"ד היטב דברי האוה"ח הקדוש בפ' וירא (יח, י כב, ט) שכתב שם, שעד העקידה לא יכל יצחק להוליד - מכיון שנשמתו היתה נשמת נקבה. ובמעשה העקידה - זכה לנפש מצד הזכר שראוי להוליד ע"כ. כלומר, מכיון שנפשו ונשמתו של יצחק היו קשורים בקשר אחד עם אמו שרה, לכן הם היו מהצד של הנקבה, ולפיכך אם יחיה יצחק עם רבקה, זה חיבור של שתי נפשות מצד נקבה, ובמקרה כזה הם לעולם לא יוכלו ללדת. ובשעת העקידה מכיון שנפרדה מיצחק נפשה של שרה, והקב"ה החיה אותו עם נפש חדשה מהצד של הזכר, לפיכך מעתה הוא יוכל להוליד ילדים מרבקה, כי זה יהיו חיבור של נפש זכר עם נפש נקבה.

והנה הקב"ה אמר לאברהם בפרשתנו (יז, ט) "אבל שרה יולדת לך בן, וקראת את שמו יצחק, והקימותי את בריתי אתו לברית עולם לזרעו אחריו" ע"כ. כלומר, הקב"ה הבטיח לאברהם שיצחק בנה של שרה יוליד ילד, שעמו ימשיך זרעו של אברהם. ולאור מה שהתבאר לעיל, הרי כל זמן ששרה היתה בחיים - לא היתה קיימת מציאות שיצחק יוליד ילדים. לפיכך לצורך לידת וקיום עם ישראל ע"י יעקב אבינו שהיה בנו של יצחק - לקח הקב"ה את שרה אמנו מהעולם כתוצאה מעקידת יצחק, כדי שבמותה - יולד עם ישראל ע"י זרעו של יצחק. נמצא שעקידת יצחק היתה לא רק נסיון לאברהם, ונסיון ליצחק באמונתם בקב"ה עד כדי מסירות נפש, אלא גם הקרבת חייה של שרה, שבמותה - נתנה לכלל ישראל את קיומו. ולולא זאת - המציאות היתה שונה לחלוטין.

יז. הקשר והדמיון שבין שרה לרבקה, והטעם לכך

כתוב במד"ר פ' וירא (ג, א) שמיד לאחר העקידה בישר הקב"ה לאברהם, שכעת נולדה זיווגו של יצחק שנאמר "הנה ילדה מלכה גם היא" וגו' והובא ברש"י (כב, ט). ונבאר זאת בס"ד בהרחבה. התבאר לעיל בשם הספר מגלה עמוקות, שבשעת עקידת יצחק, כשיצאה נשמת יצחק מגופו, באותה דקה ממש יצאה גם נשמת שרה מגופה. והנה נשמת שרה למרות שמחמתה היא לא היתה צריכה להגיע שנית לעולם, מאחר ולא חטאה מעולם והגיע לשלימות המקסימלית, ולא היה עליה לתקן שום חטא. אולם מכיון ששרה באה לתקן את חטאי חוה, וכמו שהובא לעיל בשם הזוהר הקדוש והמגלה עמוקות, לפיכך אע"פ שתיקנה שרה חלק ניכר מחטאה, אולם עדיין לא הושלם תיקון חטאי חוה. ולצורך כך בלבד חזרה שרה לעולם מיד עם פטירתה. אלא שכדי לתקן את חוה - נשמת שרה צריכה להיכנס לגוף של אשה, ולכן ברגע פטירתה - מיד ילדה מלכה את רבקה ונכנסה נשמת שרה לגופה של רבקה.

לאור האמור נבין את לשונו הקדוש של רש"י בסוף פ' חיי שרה (כד, טז) שכתב על הפסוק "ויבאה יצחק [פי' - את רבקה] האהלה שרה אמו" וכתב רש"י וז"ל: והרי היא - שרה אמו. כלומר, רבקה היתה בדיוק שרה אמו. וכך גם כתב רבנו בחיי בהקדמה לפ' חיי שרה וז"ל: שהמדרש עשה - רבקה ושרה - כאילו הן אחת. לפי שלא נולדה רבקה - עד שמתה שרה, לפי שהיתה במקומה ע"כ. וכן חוזר על כך הרבינו בחיי בפירושו בסוף פ' חיי שרה (כד, טז). וכך גם כתוב בזוהר הקדוש פ' חיי שרה (דף קלג.) רבי יהודה אומר: כמו שדיוקנו של יצחק היה כדיוקנו של אברהם, וכל מי שרואה את יצחק אומר - זה אברהם. וכמו שכתוב בתחילת פ' תולדות: "אברהם הוליד את יצחק". כך בדיוק דיוקנה של רבקה היה ממש דיוקנה של שרה. וכל מי שראה אותה אמר - זוהי שרה אמו. ולכן כתוב "ויבאה האהלה - שרה אמו". כי רבקה היתה נראית בדיוק כמו שרה אמו, הן במראה, והן במעשיה הטובים, ע"כ דברי הזוהר הקדוש.

יח. הטעם למה לא החמיצה העיסה לשרה ורבקה, ולא כבה הנר באהל שלהן

מבואר בחז"ל, הטעם שנשים מדליקות נרות בערב שבת, ומפרישות חלה, כדי לתקן את חטאי חוה שכל הנשים הינן משרש נשמתה. והיות וחוה באכילתה מעץ הדעת גרמה למיתת בני אדם וכיבתה אורו של עולם, וכמו כן גרמה מיתת לאדם הראשון שנחשב כחלתו של העולם, עקב היותו האדם הראשון שנולד בעולם. לכן צריכות הנשים שנשמתן הינה כחלק מנשמת חוה לתקן את חטאה. והנה התבאר לעיל ששרה ואח"כ רבקה באו לעולם כדי לתקן את חטאי חוה בשורשם, ואכן בזכות מעשיהן הטובים זכו לכך שעיסת חלתן לעולם לא החמיצה, וכן דלק הנר באהל שלהן במשך כל השבוע. וכל זאת להראות לכל באי עולם, שהם החזירו אורו של עולם לתיקונו, אע"פ שאת גזירת המיתה שהקב"ה גזר על האנושות, לא היה ביכולתן לשנות. ועיין לעיל באות ז, סיבה נוספת למה הנר לא כבה באהל של שרה ורבקה.

העלון יוצא לע"נ: הר"ר חיים יצחק ז"ל בהר"ר צבי הי"ד, ומרת נחמה בת הר"ר יחיאל הלוי ע"ה